

ОБРАЗОВАНИЕ В ОБЛАСТ РУСЕ ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2015/2016 ГОДИНА

Предучилищно образование

През учебната 2015/2016 година самостоятелните детски градини с директор в област Русе са 37, от които 27 са в градовете. В сравнение с предходната учебна година липсва динамика както в броя, така и в разпределението им по местонамиране. Местата, които детските заведения предлагат, са общо 7151, или с 3.1% по-малко от 2014/2015 учебна година (табл. 1). Близко 80% от разполагаемия капацитет се намира в детските градини в градовете на областта. В община Русе функционират 21 детски градини, които разполагат с 5 158 места. Обхванатите в тях деца са 4895, или 76.8% от общия брой.

1. Места и деца в детските градини на област Русе

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	(Брой) 2015/2016
Места	8357	8499	8597	8634	7380	7151
Деца	6630	6585	6877	6889	6768	6375
Места на 100 деца	126	129	125	125	109	112

Броят на децата, настанени в детските заведения, е 6 375 и спрямо предходната учебна година намалява с 5.8%. Децата, обхванати в детските градини в градовете на областта, са 5 386, или 84.5% от общия брой. В сравнение с учебната 2014/2015 година техният дял нараства с 1.3 процентни пункта. Съотношението по пол е средно 92 момичета на 100 момчета, като в градовете е 92, а в селата - 94 момичета на 100 момчета.

Обхватът на децата в детските градини в област Русе, измерен чрез груповия нетен коефициент на записване¹, е 81.4%, което нарежда областта на тринадесето място по равнище на показателя в страната. Нетният коефициент на записване средно за България е 81.0% и по области варира между 92.2% за област Смолян и 68.2% за област Сливен. Нетният коефициент на записване в област Русе понижава нивото си от предходната учебна година - 85.9%.

От всички деца, посещаващи детски заведения на територията на областта, най-голям е броят и относителният дял на момчетата и момчетата във възрастовата група на 6 годишните - 1786, или 28.0% от общия брой. Малко над три четвърти от тях са обхванати в детски градини в община Русе - 1379 деца.

През 2015 г. средният брой деца в една детска градина е 172, при 116 за страната. За градовете на областта този брой достига 199 деца, докато в селата е 99. В община Русе средният брой деца на една детска градина значително надвишава средния за областта и е 233 деца.

Педагогическият персонал, работещ в детските заведения, е 573 души, от които 539 са детски учители. Малко над 80% от персонала е ангажиран в градските детски

¹ Груповият нетен коефициент на записване на децата в детските градини се изчислява в проценти като отношение на броя на децата в детските градини във възрастовата група 3 -6 години към броя на населението в същата възрастова съвкупност на съответното териториално ниво.

Отдел „Статистически изследвания - Русе“

градини (471). На един детски учител се падат средно 12 деца, като равнището на показателя в градовете е 12, а в селата - 10 деца. В общините на областта равнището на показателя се движи между 9 деца средно на един детски учител в общините Борово, Бяла и Ценово и 12 деца - в общините Ветово и Русе. От общия брой на педагогическия персонал 463 лица притежават диплома за висше образование с образователно-квалификационна степен (ОКС) „магистър“ или „бакалавър“. На възраст под 35 навършени години са 13,6% от всички лица, а почти всяко трето лице (34,7%) е на 55 и повече години.

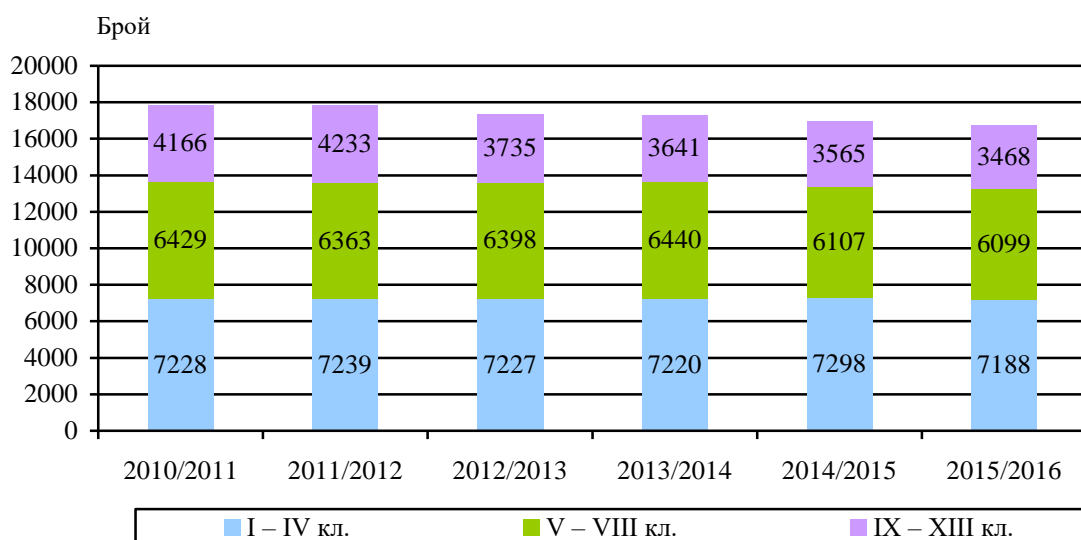
Общо образование

В началото на учебната 2015/2016 година учебни занятия се водят в 54 общообразователни и 1 специално училище на територията на област Русе. С изменение в Закона за професионалното образование и обучение (ДВ, бр. 50/2010) от учебната 2011/2012 година спортното училище преминава от обучение по общообразователна към професионална програма.

През учебната 2015/2016 година броят на учениците във всички общообразователни училища (вкл. и специално) в област Русе е 16 755. Относителният дял на учениците в областта в общия брой за страната е 2.8% и запазва нивото си от 2014/2015 година. В сравнение с предходната учебна година учащите в системата на общото образование намаляват с 1.3%. Разпределението на учащите в мрежата на общото образование в област Русе по класове показва, че в начален етап на основното образование (I - IV клас) са обхванати общо 7 188 ученици; в прогимназиален етап на основното образование (V - VIII клас) се учат 6 099 ученици, а тези в IX - XII клас са общо 3 468 (фиг. 1). При началната форма на обучение една паралелка включва средно 21 ученици, в прогимназиалния етап - 22, а при най-високата степен - средно 23 учащи.

Отдел „Статистически изследвания - Русе“

Фиг. 1. Учащи в общообразователните и специалните училища в област Русе по групи класове

През учебната 2014/2015 година общообразователните училища (вкл. и специалните) в област Русе по различни причини са напуснали 378 ученици, от които 304 - от мрежата на началното и основното образование. Най-много са учениците, заминали в чужбина - 247, или 65.3% от общия брой на напусналите, следвани от напусналите поради нежелание да учат - 15.3% и по семейни причини - 12.2%. Данните за напусналите ученици в национален мащаб показват, че доминират напусналите поради заминаване в чужбина.

Учителите (без директорите и помощник-директорите с преподавателска заетост) в сферата на общото образование в област Русе през учебната 2015/2016 година са 1 190. От тях с обучение и възпитание на децата в началния етап на основното образование са ангажирани 411 педагози, общо 425 преподаватели работят с учениците от V до VIII клас, а 354 образоват учащите в системата на средното образование. И в област Русе е силно изразена феминизацията на учителската професия. Жените учители са 1020, или 85.7% от общия брой на преподаващите в системата на общото образование. Завършена образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ имат 93.7% от учителите в областта, а 5.8 % са дипломирани с ОКС „професионален бакалавър“. Разглеждайки възрастовата структура на учителския състав, можем да обобщим, че над 70% от учителите са на възраст между 40 и 59 навършени години.

През 2015 г. основно образование в общообразователните училища в област Русе са завършили 1 283 ученици, като спрямо предходната учебна година е регистрирано намаление с 5.2%. Диплома за завършено средно образование са получили 709 души, или с 9.3% по-малко от предходната година.

Професионално образование

Отдел „Статистически изследвания - Русе“

Получаването на добра професионална квалификация разширява възможностите за адекватна бъдеща реализация на младите хора.

Професионалното образование и обучение през учебната 2015/2016 година в област Русе се осъществява в 14 професионални гимназии, 1 спортно училище, 1 училище по изкуствата и 1 професионален колеж с прием след завършено средно образование. Общият брой на учащите в тях е 4894 и в сравнение с предходната учебна година намалява със 143 или 2.8%. В сегмента на средното професионално образование преобладават момчетата, които са 59.0% от общия брой учащи.

Най-големи са броят и относителният дял на учениците, обучавани в програми за придобиване на трета степен на професионална квалификация - 3828, или 78.2% от общия брой лица, обхванати в системата на средното професионално образование. В сравнение с предходната учебна година броят им намалява със 7.6%. Относителният им дял от всички учащи в мрежата на средното професионално образование в област Русе намалява с 4.1 процентни пункта спрямо учебната 2014/2015 година. Общо 963 младежи и девойки, или % се обучават в програми за придобиване на втора степен на професионална квалификация. В сравнение с предходната година техният брой нараства със 115, а дялът им се увеличава с 2,9 процентни пункта.

През учебната 2014/2015 година образователната система на професионалното образование са напуснали общо 182 ученици, всеки втори от които по семейни причини.

През учебната 2015/2016 година учителите (без директорите и помощник-директорите с преподавателска заетост), работещи в професионалните училища в област Русе, са общо 436, като намаляват с 4.2% спрямо предходната година.

През 2015 г. диплома за завършено средно образование от училищата в системата на професионалното образование и обучение са получили 895 лица при 879 за предходната учебна година. Средно образование са завършили във втора и трета степен професионална квалификация съответно 106 и 789 души.

Висше образование

Общият брой на студентите през учебната 2015/2016 година на територията на област Русе, включващ записаните в образователно-квалификационни степени „бакалавър“ и „магистър“, е 8456 и бележи спад от 11.0% спрямо предходната учебна година. Дялът на студентите от общия брой за страната е 3.3%. Мъжете студенти в област Русе са 4413, или 52.2% от общия брой, като в сравнение с предходната година броят им намалява с 482, а относителният им дял нараства с 0.7 процентни пункта. Българските граждани, обучаващи се в област Русе, са 8251, или 97.6% от общия брой на студентите в областта. Чужденците са 205 и са представители на 15 държави. Шест от всеки десет чуждестранни студенти са от съседна Турция, а дялът на студентите от Молдова и Украйна е съответно 8.3 и 16.6%.

2. Преподаватели, студенти и завършили в област Русе по пол

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
	(Брой)					
Преподаватели общо	622	601	607	545	592	513
Мъже	374	355	362	312	368	291
Жени	248	246	245	233	224	222
Студенти - общо	8934	9089	10297	9819	9498	8456
Мъже	5251	5437	5490	5154	4895	4413
Жени	3683	3652	4807	4665	4603	4043
Завършили - общо	1649	1713	2290	2513	2304	2128
Мъже	956	1022	1239	1281	1154	1043
Жени	693	691	1051	1232	1150	1085

През учебната 2015/2016 година 75.0% от студентите се обучават за получаване на образователно-квалификационна степен „бакалавър“.

В структурата по тесни области на образованието най-многобройна е групата на студентите, записали специалности в област „Технически науки и технически професии” - 2656, или 31.4% от общия брой студенти в област Русе. Общо 1 705 са студентите, които се обучават по специалности в област „Стопански науки и администрация”, като в сравнение с предходната година броят им намалява със 17.7%. На трето място по численост са обучаващите се в магистърски програми по специалността „Право”, редовна и задочна форма на обучение - 809, от които жените са 58.3% от общия брой.

За учебната 2015/2016 година са приети 1 593 нови студенти за обучение в бакалавърски програми, 711 студенти са новозаписани в магистърски програми след придобита ОКС „бакалавър” или „професионален бакалавър”, а 144 са новоприетите в магистърски програми след завършено средно образование, като всички се обучават по специалност „Право”. През учебната 2015/2016 година започват обучението си и 40 чуждестранни студенти за всички образователно-квалификационни степени.

Най-голям е броят на новоприетите в специалности от област „Технически науки и технически професии”, които съставляват 30.6% от всички новоприети.

През 2015 г. диплома за висше образование са получили общо 2 128, чиято структура е относително балансирана по пол - 1 043 мъже и 1 085 жени. Най-голям е броят на успешно завършилите специалности от област „Технически науки и технически професии” - приблизително всяко трето дипломирано лице през годината.

През учебната 2015/2016 година студентите са обучавани от 513 преподаватели, от които жените са 222. На основен трудов договор работят 419 души, или 81.7% от общия брой. Екипът от професори, подготвящ студентите от различните специалности, включва 57 души. Най-многобройна е групата на доцентите, които са общо 248, като жените-доценти са 41.5% от общия брой. Малко под една пета - 17.0% от преподавателския състав е на възраст 60 и повече навършени години, а 105 мъже и жени са на възраст под 40 години (20.5%).

Образователна и научна степен „доктор“

Към 31.12.2015 г. в област Русе се обучават 169 докторанти, от които 75, или 44.4% са жени. В сравнение с предходната учебна година броят на докторантите намалява с 2.3%. В докторски програми се обучават и 6 чуждестранни граждани. Относителният дял на докторантите спрямо общия брой за страната е 2.5% при 2.6% за предходната година. Почти всеки втори докторант (47.9%) се подготвя по специалности от област „Технически науки и технически професии“.

Новозачислените през 2015 г. са 47, от които 27 мъже и 20 жени. В сравнение с предходната учебна година броят на новоприетите докторанти се редуцира с 25.4%. Делът на новозачислените в образователна област „Технически науки и технически професии“ е най-висок - 57.4% от общия брой новоприети. Спрямо предходната година този дял се увеличава с 16.1 процентни пункта.

През 2015 г. образователна и научна степен „доктор“ са придобили общо 54 лица - 36 мъже и 18 жени. В сравнение с предходната година броят на дипломираните намалява с 14.3%. И тук най-висок остава относителният дял на успешно дипломираните в област „Технически науки и технически професии“ - 38.9% от общия брой.

Методологични бележки

Статистиката на образованието е изградена на базата на Регламент № 452 от 2008 г. на Европейския парламент и на Съвета относно изготвянето и развитието на статистиката на образованието и ученето през целия живот, действащата нормативна уредба на България в областта на образованието, Международната стандартна класификация на образованието (МСКО) - ревизия 2011 г. (ISCED - 2011) и съпътстващите я методически ръководства.

Националният статистически институт провежда ежегодни изчерпателни изследвания, характеризиращи дейността на образователните институции.

Образователни институции са тези, които директно провеждат обучение по образователни програми с учащи в организирани класове (групи) на място или чрез дистанционна форма на обучение. Провежданите в тях програми водят до придобиване на степен на образование и/или степен на професионална квалификация.

Самообучаващите се лица и фирмите, провеждащи курсове за квалификация, езиково обучение и др., не попадат в обхвата на дефиницията на учебните образователни институции.

Чрез своите изследвания НСИ се стреми да установи броя на учащите в системата на образованието към определена дата на наблюдение. На тази основа се изчислява международно възприетият показател „степен на участие на населението в образователната система“ като относителен дял на записаните ученици от определена възрастова група към броя на постоянното население на страната от същата възрастова група.

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - СЕВЕР

Отдел „Статистически изследвания - Русе“

Повече информация и данни за образованието могат да бъдат намерени на интернет страницата на НСИ - <http://www.nsi.bg>.